

2018

Tóth Péter – Simonics István – Manojlovic Heléna – Duchon Jenő (szerk.):

**Új kihívások és pedagógiai innovációk
a szakképzésben és a felsőoktatásban**

Peter Toth – Istvan Simonics – Helena Manojlovic – Jeno Duchon (eds.):

New challenges and pedagogical innovations in VET & HE

A VIII. Trefort Ágoston Szakképzés- és Felsőoktatás-pedagógiai
Konferencia tanulmánykötete

Proceedings of the 8th Trefort Agoston Conference on Vocational and
Higher Education Pedagogy

ISBN 978-963-449-148-4

A konferencia szervezője és a tanulmánykötet kiadója: /
The conference organizer and the publisher of proceedings:

ÓBUDAI EGYETEM
TREFORT ÁGOSTON MÉRNÖKPEDAGÓGIAI KÖZPONT
www.tmpk.uni-obuda.hu

Trefort Ágoston Centre for Engineering Education, Óbuda University

A konferencia honlapja / Home page of the conference:
<http://trefort.tmpk.uni-obuda.hu/>

A konferencia megrendezését támogatta: / The conference was supported by

A kötetet lektorálta: / The proceedings is peer-reviewed by

Tóth Béláné dr. habil., prof. emerita

Dr. Hassan Elsayed

Dr. Varga Lajos

2018

Szervezőbizottság

Prof. Dr. Tóth Péter (elnök)

Dr. habil. Simonics István

Duchon Jenő

Kádár Katalin

Hölvényi Orsolya

Helyszín

Óbudai Egyetem (ÓE)

1081 Budapest, Népszínház u. 8.

Időpont

2018. november 21-22.

A konferencia hivatalos nyelve a magyar és az angol.

The official language of the conference is Hungarian and English.

© Szerzői jogilag védett dokumentum.

A konferenciakötetben közölt tanulmányok a szerzők véleményét tükrözik, a bennük szereplő adatok és interjúk valóságtartalmáért a szerzők felelnek.

A kötet főszerkesztője Prof. Dr. Tóth Péter, egyetemi tanár (ÓE), szerkesztői Dr. habil. Simonics István, egyetemi docens (ÓE), Manojlovic Heléna doktorandusz hallgató (ELTE NDI), Duchon Jenő doktorandusz hallgató (ÓE BDI).

Magyar Tudományos
Akadémia

ISBN 978-963-449-148-4

Tartalomjegyzék

PLENÁRIS ELŐADÁS	9
A lemorzsolódás okai és csökkentésére tett intézkedések a budapesti gazdasági egyetemen	10
EMPIRIKUS KUTATÁSOK A PEDAGÓGUSKÉPZÉS TERÜLETÉN.....	20
Interakciós stílusról alkotott nézetek vizsgálata pedagógushallgatók körében	21
Elsőéves hallgatók véleménye a tanári kompetenciákról	56
Dokumentumkezelési ismeretek oktatása, tapasztalatok az avkf-n.....	66
Elsőéves tanár szakos hallgatók egyetemi képzéssel kapcsolatos előzetes elvárásainak és félelmeinek vizsgálata	77
A zenei képességek és a kisgyermekkorai személyiségfejlődés kölcsönhatása	89
TANÁRKÉPZÉS HATÉKONYSÁGA ÉS TANTÁRGY-PEDAGÓGIÁK	102
Az iskolák bizalmi klímájának vizsgálata	103
A pedagógus pálya presztízse pályaelhagyó(?) Szakmai pedagógusok körében ..	122
Biztos a bizonytalanban - tanári hatékonyság a harmadik generációs egyetemen	131
A tanári hatékonyság megítélése a felsőoktatási innovációk tükrében.....	143
A Debreceni Drámapedagógus-Képzés	153
A jelképes ábrázolások tanításának módszertani kérdései.....	164
A tréning módszer szerepe a felsőoktatásban	186
A vezetés és szervezés szak térnyerése és új útjai a hazai felsőoktatásban	199
Az óvodai mozgástevékenység, testnevelés elméletének néhány módszertani megvalósulása	211
FELSŐOKTATÁS- ÉS SZAKKÉPZÉS-PEDAGÓGIA	217

A negyedik ipari forradalom és oktatási kihívásai	218
Hálózatok és minőség az oktatásban.....	231
A 2016-os Képzési és Kimeneti Követelmények alap- és mesterképzési leírásainak összehasonlítása szövegbányászati módszerekkel (Célok és kompetenciák)	249
A tanári szakok képzési és kimeneti követelményeinek elemzése.....	271
Felsőoktatásban használt mentorálási módszerek nemzetközi megvalósulási formái	284
Oktatás minőségbiztosítása, a vérnyomásmérő és a mobiltelefonos applikáció ...	297
A PBL mint tanulási módszer vizsgálata minőségirányítási módszerekkel.....	308
Az OKJ-s szakmák vonzerejének mérése egy szakgimnáziumban.....	320
A munkahelyi szocializáció és a nem kognitív képességek vizsgálata vendéglátóipari tanulók és a piaci szereplők aspektusából	344
Egyéni képzési számla – a felnőttkori tanulásban való részvétel növelésére.....	356
EFFECTIVE EDUCATION	369
Learner-centered education policy in the digital age	370
Digital strategies for education in hungary and romania – a comparative study..	378
Applying mentor program in human resource management	389
Steps towards Inclusive University at the University of Pecs	399
Tools for gamification an elearning course in moodle lms system.....	407
Continuing professional development for tvet teachers in kenya	421
Innovative methods and options In the biochemistry education process.....	431
FELZÁRKÓZTATÁS ÉS TEHETSÉGGONDOZÁS, SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYEK, KISEBBSÉGPEDAGÓGIA.....	436

Melyik út vezet a sikerhez?!Hallgatói visszajelzések a munkatapasztalataikról és a duális képzésről	437
A preparatory course hallgatói a magyar kultúrában – az első 3 év tapasztalata	452
Az erasmus program felsőoktatási tanulmányokra kifejtett hatásai és előnyei a karrierépítésben	464
„Kik vagyunk és kik lehetnénk?” Az iskolai lemorzsolódás és a munkaerőpiacra lépés összefüggései	474
Tantervi reform és tantárgyfejlesztés a gyógypedagógus-képzésben	504
Az apple termékek tanulást segítő szerepe látássérült tanulók számára	516
Helyzetfeltárás és programjavaslat a hátrányos helyzetű - különös tekintettel a cigány-roma származású -, kollégista fiatalok kollégiumi csoportfoglalkozáson kívüli programjaira.....	525
A szerbiai roma/cigány közösségből érkező tanulók inkluzív oktatása	538
Magyar diákok külföldi egyetemjárása a reformációt követő századokban.....	549
Egyesületek a debreceni m. Kir. Állami fémipari szakiskolában a xx. Század első harmadában	563
ÚJ KIHÍVÁSOK AZ OKTATÁS TERÜLETÉN: IKT ALKALMAZÁSOK, PÁLYAORIENTÁCIÓ	573
A határon túli vajdasági középiskolai tanárok meglátásai a hatékony kültéri és beltéri iskola védelem területén	574
A migrációról másképpen.....	590
A K-MOOC szerepe és sikere a hallgatók képzésében.....	602
Jelenkori változások a bihar megyei középiskolai hálózatban.....	617
Ember-gép kommunikáció az Ipar 4.0 szemszögéből és kapcsolata az Oktatás 4.0-val.....	637
Honnan? Hová? A magyar felsőoktatási validáció terén történt változások 2017 és 2019 között	648

Néhány példa Exceles vizsgasorok és javítási útmutatók összeállítására a Budapesti Gazdasági Egyetemen	659
A fiatalok iskolai felkészítése a 21. Század munkaerőpiaci kihívásaira.....	673
Leendő mérnökök véleménye a munkaerőpiac elvárásairól	683
Kulcskompetenciák a munkaerő-piacon	694
Fiatal nők a technológia világában: magyar-izlandi együttműködési projekt	706
A(z okos) város ereje a kiművelt emberfők sokaságában rejlik?	719

AZ ÓVODAI MOZGÁSTEVEKÉNYSÉG, TESTNEVELÉS ELMÉLETÉNEK NÉHÁNY MÓDSZERTANI MEGVALÓSULÁSA

Baloghné Bakk Adrienn, baloghne.bakk.adrienn@uni-sopron.hu
Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

1. Bevezetés

A civilizáció fejlődésével a mai világunk egyre nagyobb kihívása a mozgásszegény életmód kapcsán kialakuló betegségek megakadályozása. Józan Szilvia 2013-ban publikált tanulmányában egy statisztika szerint Európai Unió országain belül Magyarországon kimagasló az elhízottak aránya. A lakossághoz viszonyított százalékos arányáról beszélünk, a felmérések szerint a magyar lakosság 28,5%-a elhízott. De nemcsak a felnőtteknél, hanem a gyermekeknél is egyaránt növekvő arányban jelentkezik az obesitas. A közegészségügyi hatóságok megítélése szerint a 21. század egyik legsúlyosabb problémája lehet. Az adatok arányában a gyermekkori elhízás fokozódó előfordulása az óvodákban is egyre nagyobb százalékban jelenik meg. A mozgásszegény életmód elterjedése, általánossá válása elsősorban annak tulajdonítható, hogy egyre elterjedtebbé vált a gépesített közlekedés (szinte minden gyermeket autóval hoznak az óvodákba) és az otthonokban egyre több a modern technológia. Ezzel úgy tűnik, hogy gyermekeknél is csökkent a testmozgás mennyisége a korábbi évekhez képest. Az inaktív életmód egyenes következményeinek a megelőzése társadalmi szinten és természetesen óvodai nevelés szintjén is egyre fontosabb feladatok közé tartozik, hogy többek között a kóros kövérség betegségének a kialakulását is csökkentsük.

2. Óvodai testnevelés

Az óvodai nevelés országos Alapprogramja határozza meg az óvodai nevelés feladatait, melynek középpontjában az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek a kielégítése áll, szem előtt tartva az egészséges életmód alakítását, az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítását, valamint az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítását. A testi nevelés a nevelési folyamat része, célja a test és szellemi fejlődés elősegítése, az életre nevelés. A szomatikus nevelés feladata a szervezet egészséges fejlődésének biztosítása, motoros képességek fejlesztése, mozgáskészségek kialakítása, gondozása és edzése, mely segítségével preventálhatja az inaktív életmód káros hatásait, így többek között az elhízást is.

Az óvodai testnevelésen értjük a mindennapi életben hasznos alapmozgások (járások, futás, mászás, ugrás, dobás, forgás, rendgyakorlatok) megismerését a szervezetet alkotó különböző szervek és szervrendszerek fejlesztését, az értelem, érzelem és akarat fejlesztését a mozgásos játékok eszközeivel (Pedagógiai Lexikon, 1997).

Az óvodai testnevelés általános feladata a testkultúra műveltségtartalmának közvetítése. Az alapfeladata a szervezet egészséges fejlődésének a biztosítása, a motoros képességek fejlesztése, a mozgáskészségek kialakítása és edzése. Az óvodai nevelés keretében a mozgástevékenységek minőségi és mennyiségi színvonala hosszú időre meghatározhatják a gyermekek egészséges fejlődést. Ebben az életkorban a gyermek leginkább a mozgás, a tevékenység által szereznek információt környezetükről, önmagukról. Az óvodáskor a természetes hely,-helyzetváltoztató-és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal segíthetünk elő. A mozgás és az értelmi fejlődés kedvezően hatnak egymásra. A mozgásos tapasztalatokból gyökerezethetők az értelmi műveletek is. A gyermek mozgásának fejlettsége ad képet általános fejlettségi szintjéről, testi és idegrendszeri fejlődésének tempójáról.

Az óvodai mozgásfejlesztés tartalmazza a nagymozgások gyakorlását, egyensúlygyakorlatokat, szem-kéz, szem-láb koordinációt célzó játékos feladatokat, valamint a finommotorika fejlesztését.

A mozgásanyag tervszerű megválasztásával és tudatos alkalmazásával biztosítja az optimális terhelést a gyermekek számára. Tudatosan és tervszerűen fejleszti a testi képességeket, ügyességet, erőt, gyorsaságot, állóképességet. Beépíti a foglalkozásokba a mozgásfejlesztő program és a testséma-fejlesztés valamennyi feladatát. Speciális gyakorlatok beiktatásával (lábboltozat-erősítő gyakorlatok, gerinctorna) megerősíti a tartóizmokat. Játékos feladatokkal begyakoroltatja a helyes testtartást, így akár elkerülhetők a későbbi tartáshibákból eredő deformitások is.

A sikeres, jó hangulatú tevékenységben a gyermekek szívesen vesznek részt, így azt pozitív élmény kíséri, s újabb cselekvésre ösztönzik őket. Ezáltal a mozgás szokássá, belső igénnyé válik, mely során fejlődnek a pszichés, kognitív, valamint a testi képességek.

Véleményünk szerint az óvodák nevelési programjaikban kardinálisabb szerepet kell, hogy kapjon a gyermekek életkorára jellemző mozgásigényeknek a kielégítése, biztosítása valamint, hogy az óvodai mozgásos tevékenységekben minden gyermek sikeresen részt vehessen.

Az óvodai Alapprogramban az V. fejezet „Mozgás” alcímen elvárásként megfogalmazza, játékos mozgásokat teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az

óvodai nevelés minden napjaira. Mindemellett fontos még az egészségtudatos magatartás kialakításához szükséges ismeretek átadása, a mozgáshoz köthető kapcsolódásainak és összefüggésének ismerete. Ezt a komplex fejlesztő hatást talán leghatékonyabban az óvodák, mint az egyik első nevelő intézmények képesek átadni, megismertetni a gyermekekkel. Tudnunk kell, hogy a fizikai aktivitási magatartás, mint számos egészségmagatartás a korai gyermekkorú mintákhoz kötődik, ezért már az óvodás életkorban foglalkozni kell a testedzéssel. Bár a kisgyermekkorban a mozgás belső igényből fakad, és a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Azonban ez csak a megfelelő környezeti tényezők és feltételek biztosításával bontakozhat ki. Az optimális környezeti feltételek megtervezése és szervezése egy felkészült óvodapedagógus feladata is. Az óvodapedagógusnak ezt úgy kell megvalósítania, hogy az óvodás gyermek érzelmileg, szociálisan és értelmileg is gazdagodjon és az egyéni adottságokhoz képest a képességeik kibontakozhassanak.

3. A pedagógiai vizsgálat leírása

A vizsgálatunk célja, az egészséges szemléletmód tükrében a rendszeres testmozgás problémája azaz, hogy képet alkothassunk az óvodai testnevelés helyzetéről Magyarország néhány településén. Fókuszpontban annak a megállapítása, hogy a véletlenszerűen kiválasztott városokban az óvodai testnevelés módszertani ismeretei mennyire valósulnak meg a gyakorlati, óvodai életben.

A vizsgálatot kapcsolatosan az alábbi kérdések merültek fel, és ezekre kerestük a válaszokat:

1. A vizsgált intézmény tud-e biztosítani a testnevelés foglalkozásra külön tornatermet, helyiséget, ahol rendszeresen zajlik a testedzés?
2. A testnevelési foglalkozásokat pontosan milyen rendszeresen és milyen idő terjedelemben tartják meg az óvodapedagógusok?
3. Milyen szempontokat vesznek figyelembe a mozgásos tevékenységek megtartásának a tervezésében?
4. Melyek azok a kedvelt és használt eszközök, sporteszközök, amiket előnyben részesítenek az óvodapedagógusok a testnevelés foglalkozások keretében?
5. Milyen típusú csoportokban dolgoznak az óvodapedagógusok a testnevelési foglalkozásokon?

A kérdéseink megválaszolására a pedagógiai kutatás módszerei közül a dokumentumelemzést és az írásbeli kikérdezést választottuk. A dokumentumelemzés során jutottunk hozzá az óvodák létesítményeinek a tervrajzaihoz, az óvodai országos Alapprogramhoz, illetve egyes óvodák nevelési programjaihoz. A nyílt- és zárt kérdéseket tartalmazó kérdőívek segítségével vizsgáltuk tovább az óvodai testnevelés tárgyi - és

létesítmény feltételeit, valamint a mozgásfejlesztés gyakorlati megvalósítását, továbbá az óvodapedagógusok véleményeit, észrevételeit.

4. A kiértékelt eredmények

A mintavételünk véletlenszerűen 9 városban, (Kőszeg, Szombathely, Zalaegerszeg, Mór, Győr, Csorna, Sopron, Mosonmagyaróvár, Székesfehérvár) dolgozó (N178) óvodapedagógus. A nemek aránya 99% nő és 1% férfi. A férfi - nő arány sajnos Magyarországon nagyon sajátos az óvodapedagógiában, szinte csak nő óvodapedagógus van. A vizsgált mintánk pályán eltöltött éveik alapján kijelenthetjük, hogy tapasztalt óvodapedagógusokat kérdeztünk. A megkérdezett óvodapedagógusok 32 százaléka már több mint huszonöt éve van a pályán. A 17 százaléka 20-25 éve, 14 százaléka 15-20 éve, 15 százaléka 10-15 éve, 9 százaléka 5-10 éve. A megmaradt 13 százalék mondhatjuk pályakezdő, mert kevesebb, mint öt éve dolgozik óvodapedagógusként.

A mozgásos tevékenység legfontosabb feladata a gyermekek mozgásigényeinek a kielégítése és a rendszeres testmozgás szokásának a kialakítása. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermeke egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok. Az óvodáskor természetes hely -, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásához az egyik alapelem a megfelelő helyiség biztosítása. A vizsgált minta alapján megállapítottuk, hogy 29%-nak van tornaterme, 24%-nak csak tornaszobája, amin azt értettük, hogy egy nem használt csoportszobát alakítottak ki tornateremé (amely arányaiban jóval kisebb a szükségesnél), ahol a testnevelési foglalkozásokat tartják. A maradék 47%-nak sajnos nincs erre külön alkalmas helyisége. Megjegyeznénk, hogy a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet kötelezi az óvodákat a tornaszoba kialakítására. De a túlterhelt óvodák nem minden esetben tudják teljes mértékben biztosítani a külön tornaszobát. Az általunk vizsgált óvodák majdnem a felének nem áll rendelkezésére zárt helyiség (tornaterem, tornaszoba), ahol a mozgásos tevékenységeket szervezni tudják, illetve a gyermekek mozgásigényét kielégítsék. A túlszűfolt, magas létszámú csoportokban (átlag 27-31 fő/ csoport) dolgozó óvodapedagógusok, nagyon nehezen tudják a mozgásteret szélesíteni. Sok esetben a saját csoportszobájukban tartják a testnevelést. Mindig fontos szempont számukra a „legjobb hely kihasználás” elve, és igyekeznek ennek megfelelően tervezni a testnevelési foglalkozásokat. További nehézség a „differenciálás” elv, mert a csoportok 90%-ban vegyes összetételű csoportok (3-7 éves korig), így az életkori sajátosságokat figyelembe vétele is komoly tervezési nehézségeket vesz igénybe a mozgásos feladatok alkalmazásakor.

Megállapítottuk, hogy a törvény által előírt szabadtéri tér, mint udvar minden óvodában rendelkezésre áll, ahol ugyan jóval nagyobb

mozgásteret tudnak biztosítani az óvodapedagógusok a gyermekeknek, de ennek a használatát sajnos nagyon időjárás függő.

A megkérdezett óvodapedagógusok hetente csak egyszer tartanak tervezett és szervezett testnevelést a gyermekeknek, de nagyon eltérő időzónákban és időtartalommal. A megosztottság óriási, 15 perctől egészen 50 percig is tartanak a testnevelési foglalkozások. Azt láttuk, hogy az óvodapedagógusoknak különbözik a véleménye és nincs egyetértés az idővel kapcsolatosan, pedig a sport szakemberek inkább délelőtti órákat javasolják a testedzésre, és körülbelül 30 perc időtartalmat. Az egyéb mozgásos tevékenységek teljesen spontán, nem igen felépítettek, tudatosak, tervezettek és sokszor háttérbe szorulnak, legrosszabb esetben elmaradnak.

Nehéz feladat nap, mint nap tartalmaz, tervezett mozgásos feladatokat felajánlani a gyermekeknek, de a mai kor indukálja ezt az igényt, mellyel a kialakuló inaktivitást, és azzal kapcsolatos betegségeket megelőzhetjük. Megfigyeléseink szerint a nevelési területek komplexitásában az óvodai mozgásos tevékenységeket nem kellőképpen vették be az óvoda nevelési programjaiba. Lényeges pont, hogy minden napon legyen irányított mozgásos tevékenység az óvodában az életkorhoz és csoport összetételéhez igazodva, figyelembe véve még a differenciálás elvét is.

A felmérés azt mutatta, hogy a pedagógusok csak négy – öt eszközt (labda, babzsák, karika, pad, szalag) használnak a mozgásos tevékenységek során. Ez az eszköztár igen sekélyes. A kevésbé használt vagy kedvelt szerekkel bizonytalanok a pedagógusok és talán ezért nem használják őket. De lehet oka, hogy nem elegendő anyagi forrás áll az intézmény rendelkezésére a szélesebb sporteszközök beszerzésére vagy második ok lehet egy visszajelzés nekünk oktatóknak, hogy a kevésbé használt eszközök (ugrálókötél, tornabot, trambulín stb.) felhasználására érdemes lenne oktatási segédanyagot készíteni, hogy ezek a szerek alkalmazására is biztatni és segíteni tudjuk az óvodapedagógusokat.

5. Konklúzió

A mai kor gyermekeinek kiemeltebb szerepet kell kapnia a mozgásos tevékenységeknek az óvodai nevelésben. A mozgásfejlődés szempontjából a kisgyermekkor az egyik legfontosabb állomás, mert ha motorikus és koordinációs képességeket és készségeket nem fejlesztjük, akkor a lemaradás behozhatatlan lesz. Ha megszokják és megszeretik a rendszeres testedzést, akkor később igénylik, és szerves részeivé válik a személyiségük alakulásában. Továbbá megalapozza a felnőtt kor jó egészségügyi állapotát is.

Cél és feladat a rendszeresebb és igényesebb mozgásos tevékenységek preferálása már az óvodákban. Biztosítani ott minél több lehetőséget a mindennapos mozgásos tevékenységekre. A szükséges tárgyi feltételek

megteremtésére: tornatermek építése, minél szélesebb sporteszköz kínálatának a biztosítása. A rendszeres testmozgás nemcsak biztosítani, hanem népszerűsíteni is kell.

Az óvodai testnevelés területén pedig országosan egységesebb követelményrendszert a módszertanban, differenciálásban és az időtartalomban.

Irodalomjegyzék

Báthory, Z. – Falus, I. (1997): *Pedagógiai Lexikon III.* Budapest, Keraban Könyvkiadó, p544-545.

Goró, E. (2008): *Betekintés az óvodai életbe*

Józan, Sz. (2013): *Az Európai Unión belül Magyarországon a legmagasabb az elhízottak aránya*

www.nepbetegsegek.hu/magyarorszag-elhizas-statisztika.html [2018.12.27.]
363/2012.(XII.17.) Kormány Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet, I. Helyiségek

www.ovodaivilag.hupont.hu/testneveles-modszertana [2018.12.27]